

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. R. Kok, Ameide; Ds. H. van Leeuwen, Rotterdam-West; Ds. C. Smits, Sliedrecht-Centrum; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 17, Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementenprijs f 6,— per jaar. Abonnementenprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

VREDE ZIJ ULIEDEN

Als het dan avond was, op dezelfde eerste dag der week, en als de deuren gesloten waren, waar de discipelen vergaderd waren om de vreze der Joden, kwam Jezus en stond in het midden, en zei tot hen: Vrede zij ulieden.

Johannes 20 : 19

Na de opstanding heeft de verrezen Paas- en Vredekonink Zich op onderscheiden wijze en vele malen geopenbaard. De Schrift zegt: „Met vele gewisse kentekenen, zijnde van hen gezien”.

En, vóór Hij verschijnt in de opperzaal, heeft Hij reeds de vrouwen ontmoet, terugkerend van het ledige graf, Maria Magdalena's tranen gedroogd.

Van Simon is Hij gezien. De Emmaüsgangers heeft Hij onderwezen. Doch thans verschijnt Hij en zien we Hem als de Koning des vredes, temidden van onrustige onderdanen. En, indien ergens, zo openbaart Zich hier de opgestane Zaligmaker in al de bewegingen Zijner barmhartigheid. Hier doet Hij de diepste roerselen van Zijn medelijdend, hogepriesterlijk hart aan Zijn bruidskerk kennen. Wel mogen we uitroepen met de dichter: „Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen, genade is uitgestort op Uw lippen”.

Onrustige onderdanen, voorwaar, zo noemen wij degenen aan wie de Koning des vredes Zich hier openbaart. Immers, zij waren bedekt, om de vreze der Joden. Daarbij, zij hadden Hem allen verlaten nadat Hij verdragen was. Zij waren onvoorbereid op Zijn komst en twijfelden aan Zijn uitgesproken beloften, en het getuigenis Zijner boden weigerden zij aan te nemen.

Want toch, zo lezen we in Markus 16 : 10 en 11: „Deze, heengaande, boodschapte het degenen, die met Hem geweest waren, welke treurden en weenden. En als deze hoorden, dat Hij leefde en van haar gezien was, geloofden zij het niet”.

Desniettemin staande, zij waren de onderdanen van de Koning des vredes, aan wie Jezus verschijnt, namelijk, toen zij Zijn tegenwoordigheid grotelijks behoefden. Want zij waren als schapen zonder Herder, toen zij het weinige leven dat zij hadden, oefenden door liefdevol te verenigen; toen zij Zijn afwezigheid betreurden en hierin het verlangen naar Hem bewezen; toen sommigen uit hun midden van Hem getuigden, nl. de Emmaüsgangers, die zich bij hen hadden gevoegd.

Zij waren vergaderd op de eerste dag der week, dit is de dag der opstanding, de nieuw testamentische rustdag, dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft. Dan sticht de kerk gedachtenis aan Hem, van wie de dichter zingt: „De steen, die de bouwlieden verworpen heb-

ben, deze is tot een hoofd des hoeks gesteld”. Toen kwam Jezus, en stond in het midden. Waar we hier mee te doen hebben, is niet het wonder der doordringing, zo toch verklaren het de Lutherse. Zij leren: Jezus' menselijke natuur is vergoddelijkt, d.w.z., in de staat Zijner verhoging ontving Jezus' menselijke natuur Goddelijke eigenschappen, en zo is dus Zijn menselijke, gelijk Zijn Goddelijke natuur overal tegenwoordig. Doch zo geloven wij niet. Neen, Jezus komt door deuren, die Hij Zelf opent. Hij betoont hier Zijn almacht, gelijk wij dat vinden in Hand. 5 : 19 en 12 : 6-10: „De opgestane Borg heeft de poorten des grafs geopend. Hij heeft de sleutelen van dood en graf. Hij is de Vorst van Pasen, en geen deuren, hoe ook gesloten, of Jezus kan ze openen”.

Want immers, er zijn wat gesloten deuren. Ons aller hart is als met koperen deuren gesloten. Het is voor alles open, wat niet deugt, maar voor de Heere is het gesloten, als met zeven grendelen. Als een sterk gewapende de hof bewaakt, is alles wat hij heeft in vrede, doch daar moet er Eén komen, Die sterker is dan hij en hem zijn vaten ontnemt. O, welk een eeuwig wonder. Hij, Die de deuren van het graf geopend heeft, is machtig en bevoegd om nu ook tot Zijn bedrukte bruidskerk te spreken: „Ik leef en gij zult leven, en Ik zal u uit uw graven doen uitgaan, o Mijn volk”.

Maar als Hij dan ook komt, brengt Hij alles mee. Tot Maria en Martha zegt Hij: „Ik ben de opstanding en het leven”. Hij is de opstanding en het leven in eigen Persoon. En Hij deelt dit mee aan Zijn volk. Hij is de Vorst van Pasen, de Koning des vredes, Die uit de schat van Zijn verworven weldaden Zijn kerk bedient. Ja, daartoe is Hij verhoogd om in de staat van Zijn verhoging mede te delen en toe te passen aan al de geveenen des Vaders, wat Hij in de staat Zijner vernedering verworven heeft.

Beluistert het daarom, wat Hij Zijn discipelen toespreekt: „Vrede zij ulieden”. Dit is iets meer dan een menselijke groet of een vorm, waardoor Hij Zich openbaart. Dit is geen wens of een bede. Neen, dit is een machtswoord. Zo kon Hij alléén spreken, Die op Zijn kleed en op Zijn dij geschreven heeft: „Koning der koningen en Heere der heren”. Onze woorden zijn slechts klanken, maar

VAN DE ADMINISTRATIE

Dit no. (26) is het laatste van onze 1e jaargang, en wij willen allen hartelijk dank zeggen, die hebben medegewerkt dat ons blad kon worden voortgezet. Vele giften en overbetalingen mochten wij ontvangen en vermelden. Wij willen ons blad ook voor de 2e jaargang in uw liefde en medewerking hartelijk aanbevelen.

Mag ik al onze abonnees vriendelijk verzoeken mij het verschuldigde abonnementsgeld voor de 2e jaargang toe te zenden? Velen hebben daaraan reeds voldaan, wat ons veel werk spaart. Wij doen een dringend beroep om in de eerstkomende weken het abonnementsgeld over te maken. Deze laatste verantwoording van de ontvangen giften en overbetalingen, heeft ons verblijd en bemoedigd. Daar wij sinds de laatste verantwoording (16 maart) mochten ontvangen f 363,50, w.o. via Ds. Slagboom 1 x f 100,-, 1 x f 25,-, 1 x f 10,- en 1 x f 2,50. Wij besluiten met het vriendelijk verzoek aan onze abonnees om aan ons blad meer bekendheid te geven. Gaarne ontvangen wij adressen voor het verzenden van proefnummers, en wie werft (een) nieuwe abonnee(s)? In afwachting. Ons gironummer is 704350 t.n.v. de Administrateur „Bewaar het Pand”, v. Eeghenstraat 14, Alphen a/d Rijn.

v.d.L.

Jezus' woorden zijn daden. Hij schenkt Zijn discipelen, Zijn volk de vrede.

Reeds heeft Jezus in de Paaszaal gesproken: „Mijn vrede geef Ik u. Mijn vrede laat Ik u. Niet gelijkerwijs de wereld hem geeft, geef Ik hem u”. Nu bevestigt Hij deze belofte. Nu juist, waar ze temidden van onrust en onvrede verkeren, past Hij deze daadwerkelijk toe. Van nature is er geen vrede in ons hart. Sinds de mens viel, is de vrede verdwenen van de aarde en uit het hart des mensen. De mens van een vrouw geboren is kort van dagen en zat van onrust. Wij leven allen van nature op voet van oorlog met God, onze Maker. Jezus nu is de Middelaar, niet alleen van tussenspraak, maar ook van verzoening. Hij is in de plaats gaan staan van een veroordeeld zondaar. Hij, de vloekdragende Borg, moest uitroepen: „Wat ik niet geroofd heb, moet Ik wedergeven”. Hij is onder de golven van het heilig ongenoegen Gods doorgegaan. In Hem is de toorn Gods ten opzichte van de uitverkoren zondaar uitgevoerd. De wet is vervuld, de vloek is gedragen. De Vader is verzoend in Zijn bloed. Daarom heeft de Vader Hem als de grote Herder der schapen uit de dood wedergebracht. Hij, de Middelaar en het Hoofd van het verbond des vredes en der genade, heeft ditzelfde besloten met: „Het is volbracht”.

Maar daarom klinkt ook op Paasmorgen het volbrachte des Vaders. Want wat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven, maar wat Hij leeft, dat leeft Hij Gode.

Vrede, het is de door bloed gekochte en door Zijn Geest toegepaste vrede, die heersen zal in de harten van Zijn gunstvolk en onder de purperen hemel van Zijn eeuwig geldende gerechtigheid. Ja in deze Vorst van Pasen wordt dan ten volle vervuld:

De bergen zullen vrede dragen,
De heuvels heilig recht.

S.

S.

De Pelgrimsreis is voor Oud en Jong

26.

Al klauterend op handen en voeten is de Pelgrim halverwege de heuvel Moeilijkheid gekomen. Terwijl de zon haar middaghoogte heeft bereikt en schijnt in haar volle kracht, heeft de reiziger wel behoefte aan enige rust. En dat weet de Heere! Zijn wakend oog gaat altijd, maar inzonderheid dan over Zijn kinderen wanneer zij op de weg van beproeving zijn.

Nooit beproeft Hij hen boven vermogen. Hij weet dat zij zwak van moed en klein van kracht zijn. En daarom heeft Hij deze reizigers naar Sion halverwege de heuvel Moeilijkheid een rustplaats bereid tot versterking van het geloof. Elia had versterking nodig om de reis te maken naar de berg Gods, Horeb. En daarom kwam de Heere hem, toen hij sliep onder de jeneverboom in de woestijn, een maaltijd bereiden. Hij maakte hem wakker en zei: „Sta op, eet; want de weg zou voor u te veel zijn”. Dat deed hem in gehoorzaamheid aan dit woord opstaan om te eten en te drinken.

En hij ging door de kracht van die spijs veertig dagen en veertig nachten tot aan de berg Gods, Horeb.

Rust heeft de Heere op de weg der beproeving bereid. Maar dat rusten bestaat hier niet in een niets doen, door neer te zitten in ledigheid. Deze rust is, zegt de Schrift, een gelovig gaan in de rust. En dat rusten is een werkzaam rusten in de Heere, in Zijn liefde, in Zijn trouw en in Zijn vaderlijke zorg. In Hem is het rustpunt van het geloof. Hij heeft gezegd: „Het is volbracht”. Daarom is halverwege door de eigenaar van de heuvel een lief priëel geplaatst, opdat vermoeide reizigers daarvan gebruik zouden maken, om uit te rusten in de Heere.

Hier staat een lief priëel, en dat getuigt van liefde. Een priëel, dat onderscheiden is van het oude schuurtje, waarin hij zijn hart kwam uit te storten, toen hij nog niet door de poort op de weg gekomen was. In de eenzaamheid was het lezen van zijn boek, het bekennen en bewenen van zijn zonden, alsmede het smeken om ontferming, hem dierbaar. Maar hier staat een lief priëel, waaraan hij niet heeft kunnen denken. Daarom was het voor hem dan ook een heerlijke verrassing van de Heere, een oase in de woestijn, een bewijs, dat de Heere aan hem denkt, vriendelijk op hem nederziet. Heerlijk is het te mogen delen in de liefde Gods, dat deed de Pelgrim terugdenken aan de bevindelijke kennis, die hij daarvan in zijn hart had. Hij kende Gods opzoekende en trekkende liefde vanuit de duisternis tot het licht. Vanuit die liefde was hij gekomen tot de onberouwelijke keus de Heere te vrezen en tot het gaan door de enge poort. Gedurig dacht hij met verwondering terug aan Gods vergevende liefde in Christus. En nu wordt hij verkwikt door Gods zorgende liefde.

Het is inderdaad een lief priëel, het doet ons denken aan het loofhuttenfeest. Dan dacht het volk Israël terug vanuit het zijn onder de schaduw des Allerhoogsten aan de wonderlijke weg van Gods vaderlijke leiding en onveranderlijke trouw. Hij heeft Israël als op arendsvleugelen gedragen, opdat ze niet zouden bezwijken.

Gezeten in de rust van Gods vaderlijke zorg, door een dankbaar gebruik te maken van het priëel dat van Zijn liefde getuigde, haalde de Pelgrim vanuit zijn borstzak zijn rol te voorschijn, en las enige tijd daarin, tot bevestiging in de staat der genade. Het is de rol van Gods getuigenis, het getuigenis van Zijn Geest in het hart. Deze Geest getuigde met zijn geest kind des Heeren te zijn, erfgenaam te wezen van de eeuwige heerlijkheid in het huis van de Vader. En dat gaf hem meer klaarheid en vastigheid in hetgeen hij mocht beleven aan de voet van het kruis. In deze vreugde bezag hij de klederen nauwkeurig, die hem door de Heere geschonken waren. Het waren de klederen des heils, de feestklederen om eeuwig bruiloft te vieren.

Met al die zegeningen staat de Pelgrim natuurlijk des te meer verantwoordelijk voor het volharden op de weg der gehoorzaamheid. Het hart van een wijze zal tijd en wijze weten. Hij moet weten op te staan en verder te gaan. Niet alleen het klauteren op de heuvel Moeilijkheid, maar ook het liefelijk zitten in een lief priëel behoort tot de beproeving van het geloof.

Maar ach, hij blijft zitten, en dat terwijl het tijd is, hoog tijd is om verder te gaan om de heuveltop te bereiken vóór dat het duister wordt. Van één uur wordt het twee uren van twee uur loopt het al tot drie uur. En nu is de zon al een heel eind over haar middaghoogte heen en nog zit de Pelgrim in het priëel. Hier hangt wel geen klok, maar een echte Pelgrim leeft altijd dicht bij de klok van zijn verantwoordelijkheidsbesef. Wat zou er toch aan mankeren? Het gaat niet goed! Bij het smaken van het genot der zaligheid, door te delen in de liefde Gods, kan het wat ons innerlijk leven betreft, toch nog wel verkeerd gaan vanuit ons verdorven bestaan. In onze allerheiligste en allerheerlijkste tijden kleefte het verderf der zonde ons nog aan. En dat komen wij in dit leven niet te boven. Zelfs is het gevaar door ons inwonend verderf afgetrokken te worden van de Heere in onze beste tijden het meest aanwezig. Bij het delen in het genot der zaligheid kan men een hoge dunk krijgen van zichzelf. Men kan er wat mee worden, er mee opgaan in zichzelf. Wonderlijk was Hizkia door de borggerechtigheid van Christus uit de banden van de dood verlost, dat deed hem delen in zoete en zalige vertroosting van de Heere. Maar niet lang daarna toonde hij al zijn grootheid die hij van de Heere ontvangen had, aan de gezanten van Babel. Pas had hij in de Midde-laar van het verbond der genade het licht van Gods vriendelijk aangezicht mogen aanschouwen, of zie, hij steekt zijn hand uit naar de hand van de verbondssluiting die Merodach Baladan hem bood.

Hoe is het mogelijk! Zeg dat wel, want het oenteert de Heere. En daarom hebben wij er goed rekening mee te houden. De Heere heeft bij monde van de profeet Jesaja er Zijn ongenoegen duidelijk over te kennen gegeven. Maar bij de Pelgrim had het een andere uitwerking. Hij is met de zegeningen, hem geschonken door de Heere, niet gaan pronken. Hij is er mee in slaap gevallen door er niet actief mee te blijven in het geloof.

Hoor maar: „Terwijl hij zo van één en ander genoot, viel hij eindelijk in een sluimering en daarop in een vaste slaap, zodat hij op die plaats vertoefde tot het vallen van de avond”.

Nee, het was gans zijn bedoeling niet zich over te geven aan de slaap der zorgeloosheid. Terwijl hij zat te lezen in zijn rol en streek over het kleed hem door de Heere geschonken, was er nog een lofzang in zijn hart. Maar de slaap der zorgeloosheid kwam tot hem zonder er iets van te bemerken wat het doel daarvan was. Hij kwam als een inbreker op zachte pantoffels, dus geruisloos tot hem. Hij kwam de achterdeur in die open stond, want het was nog dag. En als u niet waakzaam staat tegenover het kwaad, dan staat u er machteloos tegenover. Want de slaap is in zijn verschijning altijd zacht en liefelijk. Bij de eerste en tweede sluimering werden die aanvechtingen van de slaap nog wel afgeslagen. Maar niet met de nodige beslistheid van het hart. Met de ene hand werd dat kwaad afgeweerd, terwijl de zoete rust van de slaap met de andere hand gestreeld werd, en dat maakte de Pelgrim machteloos. Zonder dat de arme man er erg in had was hij al vanuit zijn eerste sluimeringen in een vaste slaap, waardoor al zijn vreugde in de Heere werd weggevaagd. Zeker, de slaap is een weldaad van het verbond der genade. Die rust is verworven door de Heere Jezus, daar Hij door de diepste vernedering

heen wakende en biddende heeft gestreden. Maar in dit lieve priëel was het niet de plaats en de tijd om te slapen. Daartoe heeft de eigenaar van de heuvel al die moeite en kosten er niet aan besteed. Gelijk de kerk een plaats is om aandachtig te luisteren en bezig te zijn met de dingen van de eeuwigheid tot verkrijging van de rust des geloofs, was het priëel daartoe eveneens geplaatst.

De Pelgrim had op moeten staan toen hij uitgerust was van zijn vermoeidheid, waarmee hij in de rust van het zo lieve priëel gekomen was. Lief was hem deze plaats voor zolang hij zich mocht verlustigen in de liefde van zijn Heere. En dat is hij nu kwijt.

Nu zit hij onbewust ter neder, beseft het niet wat schade hij daarmee zijn ziel berokkent tot smaad van zijn Koning. De slaap der zorgeloosheid heeft zijn handen traag en zijn knieën slap gemaakt. De rol die hij met zorg bewaarde in zijn borstzak, krampachtig vast hield om er in te lezen tot vertroosting van zijn hart en ter versterking van zijn geloof, is hem uit de hand gevallen.

Zitten wij met trage handen en slappe knieën terneder, dan is dat tengevolge van onze zorgeloosheid. We laten de rol van Gods getuigenis uit de hand vallen en de slappe knieën weigeren te gaan in de weg der gehoorzaamheid. En met dat alles gaat men soms zuchten zo onmachtig te zijn, en zeggen: mocht de Heere nog eens kracht schenken. Maar dat is niet het beleven van onze onmacht in afhankelijkheid van de Heere, doch een strelen van die onmacht. De Schrift zegt: „Daarom richt weder op de trage handen en de slappe knieën”. En hoe u dat doen moet?

Wij hebben in de eerste plaats onze traagheid te bekennen, daar wij toegaven aan de slaap der zorgeloosheid. Wij eindigen met al het goede, dat de Heere schonk, in het vlees. Met dat te bekennen is het nog mogelijk de Heere te smeken om ontferming en op te staan voor het gaan in de weg der gehoorzaamheid. A.

R. Kok

Naar de CATECHISATIE

24.

HET WEZEN GODS

Op de vraag: wat is God? zijn en worden heel wat antwoorden gegeven in de loop der eeuwen.

Er is te allen tijde gezocht naar het bestaan van God. Filosofie en wetenschap hebben er zich mee bezig gehouden en nog.

Zo is men óf tot volkomen loochening gekomen van het bestaan Gods, óf tot allerlei voorstellingen, waarbij de mens zich een God indenkt naar zijn eigen idee en smaak. We gaan u niet de lange geschiedenis hierover voorhouden, waarbij we dan zouden uitkomen bij het atheïsme, pantheïsme en deïsme. Ook hiervan geldt: „Zij hebben Mijn Woord verworpen, wat wijsheid zouden zij hebben?” God heeft Zich in Zijn Woord geopenbaard als de God van hemel en aarde, uit Wie en door Wie en tot Wie alle dingen zijn.

Onze belijdenis omschrijft het Wezen Gods wel heel schoon. We lezen in artikel 1 van de Nederlandse geloofsbelijdenis: „Wij geloven allen met het hart en belijden met de mond, dat er is een enig en eenvoudig geestelijk Wezen, Hetwelk wij GOD noemen: eeuwig, onbegrijpelijk, onzienlijk, onveranderlijk, oneindig, almachtig; volkomen wijs, rechtvaardig, goed en een zeer overvloedige fontein aller goeden”.

Maar we zien hieruit, dat het aankomt op „het geloven met het hart”.

God is niet te bewijzen door het eindig, beperkt menselijk verstand. „De Almachtig, Die kunnen wij niet uitvinden” (Job 37 : 23).

De zg. „bewijzen” van het bestaan van God zijn meer „aanwijzingen”. We hebben hierover reeds gehandeld in onze vierde les.

Wat het Wezen Gods betreft, is dit niet in menselijke woorden volledig en volkomen uit te

drukken. Het heeft God nochtans behaagd Zich in menselijke taal bekend te maken. Vandaar dat wij in de Bijbel lezen van Gods ogen, oren, handen, voeten, ingewanden en van Gods hart.

Vader Hellenbroek zegt het in zijn antwoord zo eenvoudig: „Dat moet alles oneigenlijk verstaan worden van hoedanigheden in God, die met het gebruik der menselijke delen enige overeenkomst hebben”. Maar bezien we dit goed. Zet er even uw aandacht op!

We zeggen wel eens: we spreken van Gods handen omdat wij ook handen hebben. In feite is het precies omgekeerd. Want wij zijn naar Gods BEELD geschapen. Dit betreft wel de geestelijke eigenschappen, onze ziel. Want het beeld Gods bestond in kennis, gerechtigheid en heiligheid. Toch staat ons lichaam daar niet buiten. Want God heeft de mens een lichaam gegeven overeenkomstig zijn ziel, d.w.z. een lichaam, waarin de ziel, de geest van de mens zich uit. Zo heeft God ieder schepsel zijn EIGEN lichaam gegeven, zoals bij het zaad. We lezen in 1 Kor. 15 : 37: „En hetgeen gij zaait, daarvan zaait gij het lichaam niet, dat worden zal, maar een bloot graan, naar het voorvalt van tarwe of van enig der andere granen. Maar God geeft hetzelfde een lichaam, gelijk Hij wil, en aan een iegelijk zaad zijn EIGEN lichaam”.

Welnu, zo past het lichaam van de mens geheel bij de ziel. „Het oog is de spiegel der ziel”. Zo zien we ook de zonde, die in het hart van de mens woont, zich in haar gevolgen aftekenen in het lichaam. Denk maar aan de zonde van de zedeloosheid. Ook bij hen, die alle gezag verwerpen. Hoe duidelijk kunt u vaak de onverschilligheid zien afgetekend op het gelaat van dezulken en in hun houding. Zie bij vele provo-figuren.

Doch ter zake.

Is er nu sprake van b.v. Gods ogen, dan wordt daarmede uitgedrukt Gods *zien*. God ziet in de volstrekte en absolute zin van het woord, volmaakt, Goddelijk! God is de *Alwetende*.

Ons zien is gave, beperkt. Wij hebben een „instrument”, ons oog, nodig om te zien. En we hebben „verlichte ogen des verstands” nodig om te verstaan en te onderscheiden

de dingen, die des Geestes Gods zijn! Hebt u die nodig gekregen en ontvangen?

Gods *handen*. Ook weer in volstrekte, Goddelijke zin te verstaan: Zijn *macht*, want die is een *almacht*!

Gods rechterhand is hoog verheven,
Des Heeren sterke rechterhand
Doet door haar daan de wereld beven,
Houdt door haar kracht Gods volk in stand.

Gods handen zijn „milde handen”. Want in God is een onuitputtelijke bron, waaruit Hij overvloedig geeft en uitdeelt Zijn gaven, aan ieder mens de „natuurlijke” gaven en aan Zijn volk ook de „geestelijke” gaven. Ja, Hij is een „zeer overvloedige Fontein”. Kent u iets van die rijke gaven der genade?

En om nog één te noemen: Gods *ingewanden*. Die zijn: Gods *barmhartigheid*. Want we lezen van „het rommelen van Gods ingewanden van barmhartigheid”.

En Gods barmhartigheid wordt niet opgewekt door de mens, maar God is eeuwig *in zichzelf* bewogen geweest om een volk te verkiezen tot zaligheid en een weg uit te denken daar te stellen tot verlossing! „Maar God, Die rijk is in barmhartigheid”, schrijft de apostel in Efeze 2.

Maar hoe kan God Zijn barmhartigheid bewijzen aan schuldige mensen? Is God ook niet *rechtvaardig*?

„God is wel barmhartig, maar Hij is ook rechtvaardig”, zo antwoordt onze Heidelberger in Zondag 4.

Maar „o diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods”, God kan en wil Zijn oneindige barmhartigheid bewijzen aan *doemwaardige* zondaren in *Christus*. Die aan Gods recht heeft genoeg gedaan. Zo is genade *in* recht verheerlijkt!

Hebt u daarvan iets zielsbevindelijk mogen leren en ervaren?

Dan kunt u niet nalaten die God aan te prijzen en in Hem te roemen!

Mijn God, U zal ik eeuwig loven
Omdat GIJ 't hebt gedaan.
R'dam-W.

vL.

9.

Gods Woord en het gezin

Gezinsleven in een tijd van welvaart

Het zal geen tijd van welvaart geweest zijn, toen de apostel Paulus aan het eind van de eerste brief aan Timotheus schreef over vroomheid en rijkdom. Welvaart voor ieder bestond er in die tijd niet. Slechts een kleine groep rijken deelde in meer genieting van de schatten van deze aarde. Voor de rest was bijna ieder even arm, althans vergeleken bij wat wij thans ontvangen mogen. Toch is het een voorrecht, dat de apostel Paulus door de leiding van de Heilige Geest gesproken heeft over de gevaren van de rijkdom. En dat niet maar over de gevaren van de rijkdom op zichzelf, maar juist over het zonder waarachtige vroomheid jagen naar de rijkdom en bezitten van de rijkdom.

't Is niet mis wat Paulus aan zijn geestelijke zoon schrijft: „doch die rijk willen worden, vallen in verzoeking en in de strik en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen verzinken in verderf en ondergang”. Er zullen echter niet veel dienstknechten geweest zijn, die dit zo konden schrijven als Paulus. Hij was zelf niet gewoon veel te genieten van de weelde dezer wereld. In een tijd als de onze zijn Paulus' woorden wel bijzonder aktueel geworden. We beleven nu een welvaart voor bijna iedereen. Slechts enkelen zijn uitgesloten. Het moge waar zijn, dat zich storingen voordoen, die de welvaart bedreigen. Het levenspatroon is nog in het algemeen dat van een tijd van welvaart. En dan klinken deze woorden door toch zeker ook voor het gezinsleven: „dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen

verzinken in verderf en ondergang”. 't Is daarom broodnodig in het rechte verband en in de rechte zin op deze woorden te letten. Vorige maal hebben we reeds de aandacht gevraagd voor één zaak, die zonder twijfel niet los te denken is van het verkeerd beleven van de overvloed aan aardse goederen. Meer willen genieten van dit leven vraagt nu eenmaal om minder kinderen. Wie zijn ogen open heeft voor de werkelijkheid, weet, dat dit niet het enige is, waarmee het gezinsleven in de welvaartstaat bedreigd wordt.

Het peil van de welvaart is vergeleken bij de vóór-oorlogse jaren behoorlijk toegenomen. We kunnen rustig spreken van een geheel gewijzigde instelling. De eerste vraag is nu niet meer, hoe de armoede bestreden moet worden, maar hoe zoveel mogelijk ieder in de welvaart moet delen. De ouderen hebben nog enige ervaring van andere omstandigheden, maar voor de jongere mensen is deze welvaart de enige ervaren werkelijkheid op stoffelijk gebied.

't Is hiermee als met alles. De één prijst de welvaart, de ander klaagt erover. Zeker is het te prijzen, dat de gezinnen beter gevoed en gekleed zijn. De gaven Gods in het leven van elke dag mogen we niet voorbijzien. Alleen zij hierbij opgemerkt, dat er wel eens gemakkelijk over „zegen” gesproken wordt zonder dat beseft wordt: hoe beleef ik het ontvangen van deze gaven voor Gods aangezicht?

Ook moeten we hier wijzen op de goedkope klacht over de welvaart. Zelf in alles delen wat deze tijd biedt en jagen naar het zoveel mogelijk genieten ervan, maar ondertussen

veel klaagzangen zingen! 't Is te begrijpen dat anderen aan zo'n levenshouding aanstoet nemen.

Dit alles staat niet in de weg om eerlijk onder ogen te zien de ondermijnende invloed, die van een averechte beleving van de welvaart in de gezinnen is uitgegaan. 't Zou wel heel dwaas zijn, als we dit niet deden om het optimistisch geredeneer over de welvaarts-zegen.

In 't algemeen gesproken wordt in de beschouwingen over de gevaren van deze zaak té weinig — soms helemaal niet — rekening gehouden met de zonde. Misschien beter gezegd: met de zondige aard van een menskind. 't Lijkt weleens alsof zondag 3 van onze Heidelberger niet meer waar is, dat wij van nature alzo verdorven zijn, dat wij ganselijk onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad zijn. De ware christen zal na ontvangen genade die zondige aard in zich om blijven dragen en juist door de strijd heen deze des te meer leren kennen. Juist daarom zijn we zo geneigd om verkeerd met de gaven Gods om te gaan. Is het vaak niet te zien in de gezinnen?

Het „hogere” levenspeil werkt zo vaak de ontevredenheid in de hand. Een klein kind dat erg veel speelgoed krijgt verveelt zich tussen de veelheid. Het waardeert niet meer op den duur wat het krijgt. Zo zitten kleinere en grotere kinderen ontevreden aan de tafel. De vraag, wat er op de boterham moet, is belangrijker dan de boterham zelf. Vader en moeder doen hard mee. Er is wel een einde aan de beneden-grens van de welvaart: met minder kunnen we niet toe, maar er komt nooit een einde aan de boven-grens. We willen altijd méér hebben. De rechte waardering voor de gaven Gods ontbreekt. Hiermee hangt samen verkwisting van kostelijk voedsel. Maandagmorgen: het brood in de verpakking meegeven met de vuilnisman. Geen oud brood in de welvaartstijd.

De welvaart biedt ook mogelijkheden, die er anders niet geweest zouden zijn. Het gezin heeft meer geld over ter vrije besteding. We bedoelen hier het geld ná de kosten voor voeding en kleding met andere noodzakelijke uitgaven. Dit betekent dus: meer mogelijkheden voor andere dingen. Nooit zou de televisie zo'n sprong gemaakt hebben, als dit niet waar geweest was. Verre buitenlandse reizen worden gemaakt, als de volwassenleeftijd nog niet eens in zicht is. Zoon of dochter gaan alleen. 't Geld is er immers voor. Meerdere ouders hebben in deze dingen toegegeven, terwijl zij er later over moeten treuren. Verstrooiing van het gezin. Erger: de mogelijkheden tot de zonde, geholpen door de verkeerde besteding van de gaven.

Tenslotte er komt een soort religie van de welvaartstijd, waarvoor we moeten vrezen, en dat ook binnen de huizen van onze gezinnen. Ik bedoel: het gaat alles om het stoffelijke, en de eeuwige dingen komen op de achtergrond. Steeds meer middelen tot vermaak. Steeds meer gesprekken over het materiële. Zo gaat er een vervlakkende werking uit van deze tijd in de gezinnen. Geen tijd om met de kinderen te spreken over het hoogst-nodige.

Dopers!? Zo luidt het oordeel van velen in onze dagen over dit bezwaar. Het zou waar zijn, als wij beweerden dat in de stoffelijke gaven de zonde lag. Echter wij zijn het zelf, die van God aftrekken en de zonde doen, maar in de weelde en welvaart gemakkelijk aanleiding vinden.

Trouwens: dan is Calvijn dopers, die het gebruik van de aardse goederen boven de noodzakelijke dingen geenszins verwerpt, maar toch erop wijst, dat de aardse goederen dienstbaar moeten zijn aan de pelgrimage naar de hemel. En wil men dan zelfs Dr. A. Kuyper sr. dopers noemen, die terecht schrijft: „..... als de weelde het hart heeft ingenomen, versterft in ons de smaak en de zin voor geestelijke genieting”?

En nu niet om Calvijn en Kuyper, maar om het Woord van God: onderkent de gevaren voor uw gezin. Zoekt het gewin der godzaligheid ook in deze dingen. D. Slagboom

Goede avond; ja dat komt gelegen dat jullie ons weer komen bezoeken; 't is inmiddels weer een poos geleden, maar over dat laatste bezoek heb ik veel nagedacht. Wij waren het met u niet eens over sommige zaken, die toen ter sprake kwamen, maar het was toen al zo laat geworden, dat het hoog tijd was om af te breken.

Ja vriend, dat herinner ik mij nog wel. Ik heb toen wel gemerkt dat u het met onze mening niet eens was. Laat ik nu vooruitzeggen dat onze mening geen gewicht in de schaal legt; alleen Gods Woord is richtsnoer. Vandaar dat wij toen gedurig heenwezen naar hetgeen de Heere ervan heeft laten beschrijven, en ik meen dat wij daaruit gesproken hebben. Maar er is toen zo veel besproken, misschien kunnen we er nu wat nader over spreken, dus kom er maar mee voor de dag.

U sprak toen over een pasgeboren kind, dat ter wereld is gekomen, liggende onder de vloek en toorn Gods. Dat kan ik maar moeilijk begrijpen, zo'n klein kind dat nog van geen goed of kwaad afweet, 't is toch eigenlijk nog onschuldig en het heeft toch nog geen kwaad gedaan, nee dat kan ik niet begrijpen. Vriend, wij hebben toen gezegd dat de mens van nature dat niet gelooft. Hoe weinig ouders ontmoet men, die dit hartelijk geloven. In het Doopformulier staat: „dat wij in zonden ontvangen en geboren zijn”, en op de Doopvragen antwoordt men voor de preekstoel volmondig of schuchter met: ja.

Gods Woord leert ons duidelijk: hij gewon een zoon naar zijn gelijkenis en zijn evenbeeld. En welke gelijkenis en beeld was dat? Van een gevallen Adam! Deze zoon is niet geboren in de staat der rechtheid, dat is in het paradijs, maar in de staat der slechtheid, dat is na de zondeval, dus buiten het paradijs, en nu vertoont deze zoon van buiten wel de gelijkenis van zijn vader, maar ook van binnen is hij even verdorven als zijn vader. Denk hierbij dat Adam gevallen is als bondshoofd, vandaar staat er: dat wij allen in Adam gezondigd hebben, dus komen wij als gevallenen ter wereld, en dragen mede de vloek en straf, op de zonde bedreigd.

Door de val zijn wij zondaars geworden en liggen wij onder het oordeel des doods, en wat kunnen wij, zo zijnde, anders voortbrengen dan vruchten des doods?

Ga uw kinderen maar eens na, wat zijn ze nog zeer jong als zij reeds de tekenen vertonen van hun verdorvenheid. Er wordt wel gezegd: het kwaad zit er al vroeg in; men kan ook zeggen: het kwaad komt er al vroeg uit. Als wij ter wereld komen, zitten alle zaden der boosheid in ons. Is dit u nu een beetje duidelijk geworden?

Nou ja, ik kan daar niets tegen zeggen, maar ik vind het moeilijk om dit te begrijpen. Ik denk vriend, dat het nuttiger is om dit te geloven, dan om het te begrijpen. Van nature willen wij graag alles begrijpen, maar de waarheden Gods te geloven en te omhelzen is zaliger. Verstaat u nu dat wij de vorige maal spraken dat een kind net zo goed als een volwassene vernieuwing des harten van node heeft? Zijn we reeds met onze geboorte zo verdorven in ons bestaan, zodat wij geen wezenlijk goed kunnen voortbrengen, wat moet er van ons terecht komen als de Heere niet ingrijpt? Want wij liggen in onze bondsbreuk geestelijk dood, zijn de tijdelijke dood onderworpen, en moeten de eeuwige dood inwachten. Als deze dingen gewichtig voor ons worden, en de eis des Heeren op ons gemoed komt: „Bekeer u tot Mij”, dan beginnen de vrolijke dagen op te houden, en kunnen wij niet meer door met onze redeneringen, want dan krijgen wij met God te doen, en kunnen voor Hem niet bestaan. Dan wordt het waarheid van binnen, en leren wij kennen in welk een poel van ellende wij ons zelf gestort hebben, waaruit we ons zelf niet kunnen verlossen. Daar is een wonder van Boven voor nodig, daar moet de Heere aan te pas

komen. En wanneer dat gebeuren mag, dan krijgt men veelal eerst met zijne eigen dadelijke zonden te doen, en bij voortgaande ontdekking waar de zonde vandaan komt. Er wordt wel eens gevraagd: Is u wel eens in het paradijs geweest? En dan wordt eigenlijk bedoeld: hebt u kennis gekregen aan uw val in 't paradijs, is dat uw val geworden? Want daar komt het op aan. En is ook daar voor u de mogelijkheid ontsloten tot vergeving en redding, evenals voor Adam? Dit zijn zaken daar wij terdege kennis van moeten hebben, zal het wel zijn voor de eeuwigheid. Ik bedoel, dit moet werkelijkheid worden in ons eigen hart en leven. Een mens kan veel praten over zonden en ellenden, maar als het daarbij blijft, loopt dat op eeuwige teleurstelling uit. Het leven ligt niet in de zondekennis, hoewel het noodzakelijk is, maar het leven ligt alleen in Hem, Die de Weg, de Waarheid en het Leven is. En die Weg wordt alleen ontsloten als het aan schepsels zijde afgesneden is; dan is er sprake van *zielenood*. Wat een genade voor zulkeen als die gezegende Persoon van uit het verbond *aan* hem wordt geopenbaard. Dat wonder kan hij niet op: en dat voor zulkeen, die waardig is in de dadelijkheid voor eeuwig verworpen te worden en om te komen, en dat er nu een deur der hoop geopend wordt. Voor mijzelf zeg ik wel eens: daar leert een mens genade ondervinden. Maar wat gaan de genegenheden uit om die geopenbaarde Heere Jezus te leren kennen, en dat Hij mijn Borg en Middelaar worde, en mij voor Zijn rekening neme. Dan wordt er geweld gedaan op dat Koninkrijk, maar dan wordt ook geleerd dat de Heere Jezus maar niet te grijpen is, want het belijft Hem Zichzelf te openbaren na richterlijke onderhandelingen, waarin een mens totaal ontledigd, en de Heere Jezus alles wordt. Had men eerst met God te doen, nu worden de uitgangen en begeerten op Hem gericht. In deze gangen leert men onderscheid kennen in de Goddelijke Personen, en naar de waarneming wordt men heengeleid naar deze gezegende Persoon, Die zo dierbaar, gepast en noodzakelijk is.

Maar mij dunkt, dat we wel heel wat verder gepraat hebben dan eigenlijk de bedoeling was, en de tijd gaat door. U ziet uit dit alles wel hoe noodzakelijk het is dat we onszelf leren kennen als alles verbeurd hebbende schepselen, die uit en afgedreven worden van alles wat van ons is, en leren vragen: Is er nog een weg om die welverdiende straf te ontgaan? 't Is naar het Woord en de ervaring dat het van onze zijde nooit meer goed kan komen, maar voor diegenen, die als een verslagen en verbrijzeld zondaar onder God mogen komen, voor die liggen de mogelijkheden aan Gods zijde alleen.

Maar u sprak daar over het verbond. Hoe zit dat eigenlijk, want we zijn toch allemaal in het verbond als wij gedoopt zijn, dat staat toch in het formulier? Ja vriend, de Doop is een teken van het verbond, maar waar wij over spraken, is wel even onderscheiden. Wij dragen het teken des verbonds aan onze voorhoofden, maar daarmee hebben wij de zaak nog niet. God heeft een onderscheid gemaakt waar geen onderscheid van nature is; wij werden in de drieënige Naam gedoopt, terwijl de heidenen daarvan verstoken zijn. Hij deed ons geboren worden onder de bedaming van Zijn Woord; de mogelijkheid om zalig te worden ligt ons in dit opzicht nader dan de heidenen, omdat wij leven onder de middelen, door God gegeven, hetwelk de heidenen missen. Daarom ligt de verantwoordelijkheid des te zwaarder op ons, en zal ons oordeel verzwaren indien wij onherboren moeten sterven, want wij hebben de weg geweten, maar de heidenen missen dit. Dus hebben wij een groot voorrecht, dat wij niet onderschatten mogen. Maar als wij spraken over het verbond, bedoelden wij eigenlijk hoe het beleefd wordt om in dat verbond betrokken te worden. Het komt toch altijd maar weer op het persoonlijke aan. Als de Heere voor de zielsogen dat verbond openbaart ontsluit, is dat geen geringe zaak, want dit is de eeuwige verbond waarin al de uitverkorenen besloten liggen. Dan ontvangt een ziel genade om dat

verbond in te willigen en goed te keuren, want daarin liggen al Gods deugden verklaard.

Als men deze zaken mag ondervinden, roept men wel in verwondering uit: Heere, wat is het dat U mij met U in een verbond betreft. Denk eens in wat het is als een mens, die zichzelf heeft leren kennen als één zonde, daar geen draad van deugd, als een geschikt voorwerp voor de rampzaligheid, nu mag inblikken in die wondere weg, van eeuwigheid gesteld, waarin God weer nadert tot Zijn verloren schepsel, en het schepsel tot zijn Schepper. Nu vriend, wij hebben er maar kort en eenvoudig over gesproken. Wat wordt er veel gesproken over het verbond en de H. Doop, ook van de kansels, maar dat er wat van beleefd wordt, vindt men zo weinig. Men spreekt wel eens over zijn Doop *beleven*, maar als dat eens gebeuren mag, wordt men teruggeleid in de stille eeuwigheid waar al de grondslagen liggen zo wel van schepping als herschepping. Hoe noodzakelijk voor ons om deze zaken te leren kennen voor ons eigen hart. Dit zijn eeuwigheidszaken. Daarom, jaag naar deze kostelijkheden meer dan naar alles wat de wereld biedt en geeft. Nu hiermee besluiten wij deze avond.

J. van Heteren

Boekbespreking

GUIDO DE BRES een mede-erfgenaam van Christus, door Jaap de Korte. Uitgave van W. M. den Hertog te Utrecht.

Dit boekje van 63 blz. vermeldt de hoofdzaken uit het leven van Guido de Brès, de opsteller van onze Nederlandse Geloofsbelijdenis, die zijn getuigenis met de marteldood heeft moeten en willen bevestigen.

Het doet goed, dater in onzettijd nog plaats is voor zulke werkjes. We leven immers in een tijd, waarin een geest van verbroedering heerst, die niet vraagt: wat zegt Gods Woord? en die niet meer weet van een principieel verschil tussen de Reformatie en Rome en ook de onderlinge verschillen zoekt weg te werken ten gunste van een bepaalde eenheid.

Het werkje zou van nog meer waarde geweest zijn, wanneer ook één en ander uit de werken van De Brès naar voren was gebracht. We zouden dan beter gezien hebben hoe De Brès streed voor de waarheid tegen Rome en de wederdopers.

Dit neemt niet weg, dat het werkje waard is gelezen te worden. We kunnen het van harte aanbevelen. Het kost gebonden f 3,50.

HOLLANDSE GELOOFSHELDEN. Uitgave van W. M. den Hertog te Utrecht.

Dit werk gaat over het leven en sterven van onze oudvaders. Het is natuurlijk niet volledig, want dan zouden er veel meer personen in moeten zijn beschreven. Er zijn bekende theologen geweest, die we hier vergeefs zoeken vermeld. We vinden hier het eenen ander beschreven over Johannes Beukelman, Theodorus en Wilhelmus à Brakel, Jacobus Borstius, Abraham Hellenbroek, Jacobus Koelman, Bernardus Smijtegelt, Justus Vermeeren anderen. Van sommigen lezen we alleen iets over hun ziek- en sterfbed, van anderen is een lijkpredikatie opgenomen en zo is uit wat er te vinden was een boek samengesteld dat we hier voor ons hebben. Sommige bijdragen zijn zodoende wel eens wat kort en andere daarentegen te uitvoerig. We moeten echter voor ogen houden, dat we toch op deze wijze het een en ander vernemen van godzaligen, die al zijn ingegaan in de rust, die er over blijft voor Gods volk, en die door hangeschreven nog spreken en nog ten zegen zijn.

Het boek is zeer lezenswaardig, want het spreekt van het werk Gods, verheerlijkt in het hart en leven van zondaren. Het zal zeker zijn weg wel vinden. Het kost, gebonden in zwarte linnen band, f 9,90.

B.

“DE KRUISBANIER”

ALGEMEEN EVANGELISCH MAANDBLAD VOOR VLAANDEREN

mag niet ondergaan. Vasthoudend aan het onveranderlijke Woord van God en daarmee aan de belijdenis der Hervorming, te midden van een toenemende verwarring en tegenspraak, wil het voor de kleine groep protestanten in België een gids en een verzamelpunt zijn. Voor het behoud van dit blad is nodig dat protestanten in Nederland hun steun geven.

Door een abonnement à f 10,30 op giro 202511, De Kruisbanier, Amsterdam.

Uw steun geeft ons moed door te gaan.